

**T.C
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI
TÜRK MUSİKİSİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN HAYATI VE
10 SAZ ESERİNİN
MAKAM VE FORM BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
BURAK KISA**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Güldeniz EKMEN**

İstanbul-2020

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

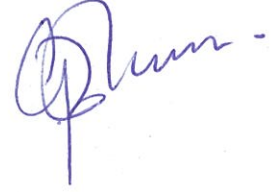
Türk Musikisi Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezli Programı öğrencisi Burak KISA tarafından hazırlanan **“Neyzen Yusuf Paşa’nın Hayatı ve On Eserinin Makam ve Form Bakımından İncelenmesi”** konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 22.01.2020

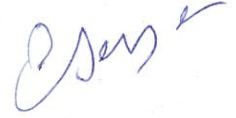
(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu):

İmzası

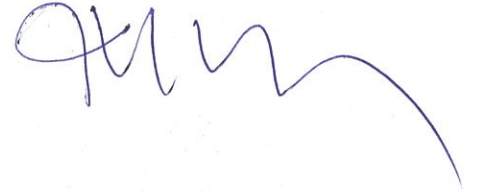
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Güldeniz EKMEN
: Haliç Üniversitesi (Danışman)

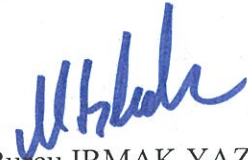
Jüri Üyesi :Doç. Dr. Ezgi SAYDAM
: Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Feridun ÖNEY
: İTÜ TMDK

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M.Burcu IRMAK YAZICIOĞLU
Vekil Müdür

NEYZEN YUSUF PAŞA'NIN HAYATI VE ON ESERİNİN MAKAM VE FORM BAKIMINDAN İNCELENMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

%**20**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**17**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**3**

YAYINLAR

%**8**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

www.neyzenim.com

İnternet Kaynağı

%**3**

2

www.eksd.org.tr

İnternet Kaynağı

%**3**

3

www.rumi2007.com

İnternet Kaynağı

%**1**

4

istanbuldervishes.com

İnternet Kaynağı

%**1**

5

docslide.us

İnternet Kaynağı

%**1**

6

www.beyaztarih.com

İnternet Kaynağı

%**1**

7

Submitted to The Scientific & Technological
Research Council of Turkey (TUBITAK)

Öğrenci Ödevi

%**1**

8

www.karuder.org

İnternet Kaynağı

%**1**

9	tybkonya.com İnternet Kaynağı	%1
10	ktp.isam.org.tr İnternet Kaynağı	%1
11	es.scribd.com İnternet Kaynağı	%1
12	neynefes.com İnternet Kaynağı	%1
13	Submitted to Bartın University Öğrenci Ödevi	%1
14	archive.org İnternet Kaynağı	<%1
15	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
16	Submitted to Mimar Sinan Guzel Sanatlar University Öğrenci Ödevi	<%1
17	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
18	polen.itu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
19	Submitted to Ataturk Universitesi Öğrenci Ödevi	<%1

Submitted to Kocaeli Üniversitesi

20

Öğrenci Ödevi

<% 1

21

Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

<% 1

22

pt.scribd.com

İnternet Kaynağı

<% 1

23

Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University

Öğrenci Ödevi

<% 1

24

HACIGÖKMEN, Mehmet Ali. "Mevlâna
Celaeddin-i Rumî nin Selçuklu Sultanları ile
ilişkileri", Hacettepe Üniversitesi Türkiyat
Araştırmaları Enstitüsü, 2014.

Yayın

<% 1

25

halaskardergisi.blogspot.com

İnternet Kaynağı

<% 1

26

Submitted to Sabanci Universitesi

Öğrenci Ödevi

<% 1

27

devletkorosu.com

İnternet Kaynağı

<% 1

28

GÖKSU, Arda. "TRT REPERTUVARINDA
BULUNAN VE 17. 19. YÜZYILLAR ARA- SINDA
BESTELENMİŞ BÛSELİK MAKAMINDAKİ
SÖZLÜ ESERLERİN BESTECİ, FORM VE
USÛLLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA", CÜ
İlahiyat Fakültesi Dekanlığı, 2012.

<% 1

-
- 29 KURTULDU , BİLGE , Elif and ERGAN , SALİH , M.. "Geleneksel Türk Musikisi Ses İcracılarından Hafız Sami'nin Hayatı ve Gazel İcracılığı Üzerine Bir Çalışma", TUBITAK, 2011.
Yayın <%1
-
- 30 vallklanen.com
İnternet Kaynağı <%1
-
- 31 Submitted to Istanbul Aehir Aniversitesi
Öğrenci Ödevi <%1
-
- 32 acikerisim.aku.edu.tr
İnternet Kaynağı <%1
-
- 33 www.sahinucar.com.tr
İnternet Kaynağı <%1
-
- 34 Slobodan Ilić. "Seyyid Fazıl Mehmed Paşa, Şerh-i Evrad-ı Mevleviyye: Hz. Mevlânâ'nın Dualarındaki Hikmetler. Edited by Tahir Galip Seratlı. Seyyid Fâzıl Mehmed Paşa, Mevleviyye Silsilesi. Edited by Tahir Hafızalioğlu.", Mawlana Rumi Review, 2014
Yayın <%1
-
- 35 Submitted to Marmara University
Öğrenci Ödevi <%1
-
- 36 Submitted to Ankara University
Öğrenci Ödevi <%1
-

19/02/2020

TEZ ETİK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘‘Neyzen Yusuf Paşa’nın Hayatı ve 10 Saz Eserinin Makam ve Form Bakımından incelenmesi’ başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Güldeniz Ekmen’in sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Burak Kısa

TEŐEKKÖR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine her danıştığımda kıymetli zamanını bana ayırıp sabırla ve ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenin fazlasını sunan ve yaşadığım her sorunda yanına çekinmeden gidebildiğim, gÖler yÖzÖnÖ ve samimiyetini benden esirgemeyen, gelecekteki meslek hayatımda kendisini Örneğ olarak gÖrdÖğÖm kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi GÖldeniz Ekmen'e sonsuz teőekkÖr ederim. Notaların bilgisayarda yazılımlı konusunda bana yardımcı olan Ünsal Yıldız'a da ayrıca teőekkÖr ederim.

Ocak, 2020

Burak Kısa

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TEZ ETİK BEYANI.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ŞEKİLLER.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI.....	2
3. GEREÇ ve YÖNTEM.....	3
4. MEVLEVÎLİK VE MEVLEVÎHÂNE.....	4
5. NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN HAYATI.....	7
5.1. Ailesi.....	7
5.2. Eğitimi.....	8
5.3. Görevleri.....	8
5.4. Neyzenliği.....	9
6. NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN ESERLERİ.....	10
6.1. Neyzen Yusuf Paşa’nın Sözlü Eserleri.....	10
6.2. Neyzen Yusuf Paşa’nın Saz Eserleri.....	11
7. NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN ON SAZ ESERİNİN MAKAM VE FORM ANALİZİ.....	12
7.1. Makam Analizleri.....	12
7.1.1. Segâh Peşrevi Makam Analizi.....	12
7.1.2. Segâh Saz Semaisi Makam Analizi.....	15
7.1.3. Neveser Peşrevi Makam Analizi.....	18
7.1.4. Neveser Saz Semaisi Makam Analizi.....	21
7.1.5. Hüzzam Saz Semaisi Makam Analizi.....	24
7.1.6. Hicaz Hümayûn Saz Semaisi Makam Analizi.....	27
7.1.7. Nihavend Saz Semaisi Makam Analizi.....	31
7.1.8. Dügâh Peşrevi Makam Analizi.....	35
7.1.9. Rast Peşrevi Makam Analizi.....	41
7.1.10. Hicaz Peşrevi Makam Analizi.....	46
7.2. Form Analizleri.....	51
7.2.1. Segâh Peşrevi Form Analizi.....	51
7.2.2. Segâh Saz Semaisi Form Analizi.....	54
7.2.3. Neveser Peşrevi Form Analizi.....	56
7.2.4. Neveser Saz Semaisi Form Analizi.....	59
7.2.5. Hüzzam Saz Semaisi Form Analizi.....	61
7.2.6. Hicaz Hümayûn Saz Semaisi Form Analizi.....	63
7.2.7. Nihavend Saz Semaisi Form Analizi.....	66
7.2.8. Dügâh Peşrevi Form Analizi.....	68
7.2.9. Rast Peşrevi Form Analizi.....	72
7.2.10. Hicaz Peşrevi Form Analizi.....	76

8.SONUÇ.....	80
9.KAYNAKLAR.....	81
10.ÖZGEÇMİŞ.....	83

ŞEKİLLER

	Sayfa No.
Şekil 7.1. Segâh Peşrevi (TRT Nota Arşivi).....	12
Şekil 7.2. Segâh Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi).....	15
Şekil 7.3. Neveser Peşrevi (TRT Nota Arşivi).....	18
Şekil 7.4. Neveser Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi).....	21
Şekil 7.5. Hüzam Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi).....	24
Şekil 7.6. Hicaz Hümayûn Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi).....	27
Şekil 7.7. Nihavend Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi).....	31
Şekil 7.8. Dügâh Peşrevi (Dârülelhan Külliyyatı).....	35
Şekil 7.9. Rast Peşrev (TRT Nota Arşivi).....	41
Şekil 7.10. Hicaz Peşrevi (TRT Nota Arşivi).....	46

ÖZET

Neyzen Yusuf Paşa (1821-1884) İstanbul'da Beşiktaş Mevlevîhânesi'nde doğdu. Neyzen Yusuf Paşa 19.yüzyılın en büyük neyzenlerinden ve bestekârlarındandır. Günümüze ulaşmış birçok saz eseri ve söz eseri mevcuttur. Fakat Neyzen Yusuf Paşa daha çok saz eserleriyle öne çıkmış bir bestekârdır. Bu çalışmada Neyzen Yusuf Paşa'nın on adet saz eserinin makam ve form bakımından incelenmesi yapılmıştır. Neyzen Yusuf Paşa makamlarımızın karakteristik özelliklerini en iyi şekilde kavramış, eserlerinde duygu ve düşünceyi en iyi bir şekilde yansıtmıştır. Neyzen Yusuf Paşa'nın eserleri form olarak incelendiğinde; peşrevlerinde genellikle devrî kebir usulünü, saz semailerinde ise aksak semai usulünü kullanmıştır. Peşrevler 1 hane 1 teslim, saz semaileri ise 4 hane 1 teslim incelenmiştir. Neyzen Yusuf Paşa'nın Dügâh peşrevi 4 hane 1 teslim olarak incelenmiştir ve güvenilir kaynak olarak Dârülelhan Külliyyatı'nın notalarının güvenilir kaynak olduğu kanaatine varılmıştır. Diğer eserlerinde ise TRT Nota Arşivi'nin güvenilir kaynak olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada Neyzen Yusuf Paşa'nın eserlerinin analiziyle beraber Neyzen Yusuf Paşa'nın hayatı ve neyzenliğinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Neyzen, Eser, Bestekârlık, Peşrev, Saz Semaisi, Usûl

ABSTRACT

Neyzen Yusuf Paşa (1821-1884) was born in Beşiktaş Mevlevîhâne (Mevlevî Lodge) in İstanbul. He was one of the most prominent ney players and composers of 19th century with numerous vocal and instrumental compositions. However, he is best known for his instrumental compositions. In this study, ten instrumental compositions of the composer are analysed in terms of makam and form. Neyzen Yusuf Paşa has a very solid understanding of makam system and was able to reflect that on his compositions. In terms of form, we see that he utilized devrikebir rhythmic cycle (usûl) in his peşrev compositions and aksak semai rhythmic cycle (usûl) in his saz semai compositions. Analyses of peşrev compositions are based on one hane and teslim, whereas the analyses of saz semaisi compositions are based on four hane and teslim. Dügâh Peşrev, as an exception, is analysed based on its four hanes and its teslim and Dârüelhan Külliyyatı is chosen as the reliable source for the composition and for the other compositions TRT Archives is chosen as the reliable source. Along with the analyses of his work, this study also contains the life of Neyzen Yusuf Paşa and his status as a ney player.

Keywords: Ney Player, Composition, Composing, Peşrev, Saz Semaisi, Usûl, Rhythmic

1.GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu “Neyzen Yusuf Paşa’nın Hayatı ve On Saz Eserinin Makam ve Form Bakımından İncelenmesi” dir. Çalışmanın amacı, 19.y.y’da yaşamış, Türk müziğinin en önemli saz eseri bestekârlarından ve ney icracılarından olan Neyzen Yusuf Paşa’nın hayatının, eserlerinin ve içerisinde yetiştiği Mevlevî anlayışının tanıtılmasıdır. Ayrıca; Neyzen Yusuf Paşa’nın günümüze kadar ulaşmış eserlerinden seçilmiş on saz eserinin analiz yapılması yoluyla, onun besteciliği, makam anlayışı ve kullanımı konularına sonraki nesillerin erişimine imkân sağlanacaktır. Neyzen Yusuf Paşa eserleriyle Türk musikisine önemli ışıklar tutmuş ve günümüzde de bu eserler internet kayıtlarıyla veya başka yerlerden eserlerin ses kayıtlarına ulaşılabilme durumu olmaktadır. Neyzen Yusuf Paşa Mevlevî Âyinlerinde icra edilen peşrevlerinde devrî kebîr usûlünü tercih etmiştir. Neyzen Yusuf Paşa eserlerini bestelerken cümle ve cümle parçası ilişkisini her zaman eşit tutmaya gayret eden bir bestekârdır. Neyzen Yusuf Paşa’nın en çok bilinen 26 saz eseri ve 18 söz eseri bulunmaktadır. Bunların en bilinenleri Segâh peşrev ve saz semaisi, Neveser peşrev ve saz semaisi gibi eserleri Türk musiki repertuarı’nın en seçkin eserleri arasında yer almaktadır. Bunlardan Segâh peşrevi peşrev formunun halen Türk musikisinde en çok kullanılan eserleri arasındadır. Bu çalışmada Neyzen Yusuf Paşa’nın on saz eserinin makam analizi ve form analizi olarak incelenmesi yapılmıştır. Bu inceleme yapılırken Neyzen Yusuf Paşa’nın eserlerinin makamsal ve formsal olarak kullandığı karakteristik özelliklerinden bahsedilmiştir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Bu Çalışmada Neyzen Yusuf Paşa ile ilgili İbnûlemin Mahmut Kemal İnal'ın "Hoşsadâ" , Yılmaz Öztuna'nın "Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi" , Mehmet Nazmi Özalp'in "Türk Musikisi Tarihi" ,Doktor Suphi Ezgi'nin "Nazari ve Ameli Türk Musikisi" , Abdülbâki Gölpınarlı'nın "Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik" , Bayram Ali Kaya'nın "Defter-i Dervîşân" , Sadun Aksüt'ün "Türk Musikisinin 100 Bestekârı" , Ahmet Şahin Ak'ın "Türk Musikisi Tarihi" , Evren Kutlay'ın "100 Soruda Osmanlı Müziği" , Abdülbaki Gölpınarlı'nın "Mevlevî Âdâb ve Erkânı" , Dr. Ebû'l-Kasım Tafazzulî ve Türkçesi Ahmet Çelik'e ait "Mevlânâ Dergâhı'nda Dervişlerin Semâi" ve Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisinden tarama yapılmıştır. Bu kaynaklarda Neyzen Yusuf Paşa'nın Hayatı, Ailesi, Eğitimi, Görevleri, Neyzenliği ve içerisinden geldiği Mevlevî anlayışını konu alan bir çalışma yapılmıştır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

Öncelikle eser incelemesi yapılırken önce eserin notası görsele yerleştirilip sonradan makam ya da form analizleri yapılır. Peşrevler 1 hane 1 teslim, Saz Semaillerinin ise tümü incelenmiştir. Neyzen Yusuf Paşa'nın eserleri TRT, Kültür Bakanlığı, Neyzen.com ve Dârülelhan Külliyyatı nota arşivlerinden alınmıştır. Eserlerin bu kaynaklardaki notalara göre makam ve form olarak incelenmesi yapılmış ve karşılaştırılmıştır. Segâh Peşrev, Segâh Saz Semaisi, Neveser Peşrev, Neveser Saz Semaisi, Hüzzam Saz Semaisi, Hicaz Hümayûn Saz Semaisi, Nihavend Saz Semaisi, Rast Peşrev ve Hicaz Peşrev incelenirken en güvenilir kaynağın TRT Nota Arşivi olduğu kanaatine varılmıştır. Dügâh Peşrevi'nin 4 hane 1 teslim olarak incelenmiştir. Dügâh Peşrevi Dârülelhan Külliyyatından alınmıştır. Dügâh Peşrevinde güvenilir kaynak olarak Dârülelhan Külliyyatındaki notanın incelenmesi uygun görülmüştür.

4.MEVLEVÎLİK VE MEVLEVÎHÂNE

Mevlânâ, büyük bir şair, bir tarikat piri, derin bir sûfî ve âlim aynı zamanda Anadolu'nun Müslümanlaşması yolunda kaynaşmayı temin eden düşünce ve ruhun da mimarlarından. Mevlânâ aşk ve cezbeyle dayanan musiki, semâ ve şiir ile yoğrulmuş bir Tasavvuf anlayışına sahiptir. Bu anlayışı hayatının her anına hâkim kılmıştır. (Kaya, 2010)

Mevlânâ, önce babası Sultânü'l-Ulemâ Bahâeddin Veled'den ve babasının ölümünden sonra da Burhâneddin Muhakkık-i Tirmizî'nin yanında ilim ve irfan eğitimi aldı. Babasının ve onun halifesi olan Burhâneddin'in ölümünden sonra, felsefe ve hikmet başta olmak üzere, aklî, naklî, dinî, zahîrî ve batınî ilimleri öğrenmeye başladı. Oğlu Sultan Veled bu konuda şunları söylemektedir:

“Burhâneddin'in ölümünden sonra, Mevlânâ'nın çevresine on binden fazla mürit toplandı. Halktan insanların yanı sıra, bir çok seçkin kişi de Mevlânâ'ya yöneldi ve kayıt sız şartsız ona teslim oldu. Mevlânâ vaaz vermeye başladı. Onun vaazları ve yol gösterici liği sayesinde, müritlerinden her biri temkin sahibi bir ârif ve düşünceli bir âlim haline geldi.” (Tafazzulî, 2007)

Mevlânâ hakkında Şems-i Tebrizî de şunları söylemektedir:

“Dünyanın hiçbir yerinde Mevlana'nın eşi ve benzeri yoktur. Bütün fenlerde, temel bilgilerde, din bilgisinde, gramer, sentaks ve mantık ilimlerinde en büyük uzmanlarla kuvvetle konuşur ve tartışır; onlardan daha üstün, daha zevkli ve daha yumuşaktır. Gerekirse, gönlü isterse, üzüntüsü engel değilse ve konunun tatsızlığı sebep olmazsa, hepsinden daha yetkili konuşur. Ben akıl yönünden bilinmesi gerekli bu konularda yüz yıl uğraşsam, ondaki ilim ve hünerin onda birini elde edemem.” (Tafazzulî, 2007)

Mevlevîlik'te âyin ve törenlerin sembolik anlamları vardır. Buna göre Mevlevî âyini kıyamet gününü, Mevlevî dervişinin başındaki sikke mezar taşını, tennûre kefeni, sırtındaki hırkası da kabrini tasvir eder. Semâhâne kâinatı temsil eder. Semâhânenin sağ tarafı görünen maddî âlemi, sol tarafı ise görünmeyen manâ âlemini tasvir eder. Ney insan-ı kâmilî, neyin üflenmesi ölümünden sonra sûr sesiyle dirilmeyi anlatır. . (TDV, 2004)

Kudümün ilk vuruşu Allah'ın "kün" (ol) emrinin ifadesi olup kalkarken yere ellerle vurma hem olmayı hem de suru işitince kabirden kalkmayı temsil eder. Semâhâne de şeyhin bulunduğu yer mutlak varlık âlemine, tam karşısındaki nokta ise insan mertebesine işarettir. Bu durumda posttan sağa doğru hareket mutlak varlıktan insana inişi (kavs-i nüzûl), hatt-ı istîvanın sonundan posta sola doğru yürüyüş ise insandan mutlak varlığa çıkışı (kavs-i uruç),yani seyrü sülûkü (mânevî olgunluğa erişme yolculuğu) ifade eder. Bu da tasavvuftaki devir anlayışının Mevlevî âyinine aksetmesidir. (TDV, 2004)

Mevlevîye göre her şeyin canı vardır ve insana hizmet eden her şeye, insan da saygı göstermeye mecburdur. Mevlevîlikte büyüklük, küçüklük yoktur; insan ve insanlık vardır. (Gölpınarlı, 2006)

Mevlevîhâne; Mevlevîyye tarikatına ait zâviye, dergâh ve âsitânelerin genel adıdır. (TDV, 2004)

Enderûn dan başka çok yüksek düzeyde musiki eğitimi yapan ikinci müessese Mevlevîhânelerdir. Her Mevlevîhâne de mutlaka semâ yapılmaktaydı. Musikisiz semâ yapılamayacağı için küçükleri de dahil hepsinde musiki teşkilâtı bulunmaktaydı. Mevlevîhâneler büyük musiki okulları olarak yüzyıllarca şöhretlerini korudular ve musiki sahasında dâhiler yetiştirdiler. Mevlevî dergâhlarında yalnız "Mevlevî Musikisi" öğretilmiyordu. Bunun yanında dindışı ve dini musikinin her çeşidi ve her türlü saz, edebiyat ve dil gibi bütün yardımcı ilimlerle beraber öğretiliyordu. (Ak, 2009)

Beste-i kadim de denen âyin musikisi, dini musiki ve Osmanlı musikisi bestekârlarının yetiştiği bir alan olması dolayısıyla Osmanlı Müziği'nin temel taşlarındandır. Mevlevî âyinlerini ve musikimizdeki yerini Rauf Yekta Bey şöyle yorumlar:

"Türk musikisinin mükemmel bir tarihi yazıldığı vakit görülecektir ki, en meşhur Türk bestekârlarının hepsi melevîdir. Bu üstadlar musiki sanatındaki zekâ ve dehalarının en büyük bir kısmını Mevlevî âyini bestelemeye sarfetmişlerdir. Bunun içindir ki, Mevlevî âyinleri Türk musikisinin en sanatlı parçalarını havi bedialar hazinesi halini almıştır. Musiki üstadlarımız milli musikimizin gizli yönlerini, sırlarını öğrenmek için mutlaka Mevlevî âyinlerini inceleme lüzumunu çıraklarına tavsiyeden geri kalmazlardı. Gerçekten güzel sanatların musiki kısmında Türklerin ne derece muvaffak olduklarını anlamak ve asrımızda Türk ruhuna hitap edecek eserler yazabilmek için ecdadımızdan kalan bu nefis yadigârları ciddi surette tetkikden başka çare yoktur." (Kutlay, 2017)

Âyin musikisinin sözleri Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî' nin iki büyük eserinden alınmaktadır. Bunlar geleneksel olarak ‘‘Mesnevi’’ ya da ‘‘Divan-ı Kebir’’ eserleridir. Bazı âyinlerde Sultan Veled ya da Yunus Emre gibi tasavvuf şairlerinin şiirlerine de yer verilmiştir. (Kutlay, 2017)

Mevlevî müziğinin icra heyetinin bulunduğu yere ‘‘Mutrib’’, yahut ‘‘Mutribâne’’ derler. Bu heyete ‘‘Mutribân’’ ve Mutrib Heyeti’’ denir. Mevlevî mutribinde bilhassa ney, kudüm ve halile esastır. Bundan başka, bulunuyorsa rebap, kanun, ud, hatta keman da girer. Son zamanlarda, birkaç kere viyolonsel de girmişti. Türkiye’ye gelen ilk piyano İstanbul’da Kulekapısı Mevlevîhânesi’ne gelmiş, fakat icraya müsait olmadığı görülerek mutrîba, ancak bir kere girmişti. Bu piyano, şimdi İstanbul Belediyesi Müzesi’ndedir. (Gölpınarlı, 2006)

16.yüzyıl sonlarında Mevlevîlik kasabaya, kasabadan şehre çekilmeye ve kendi içinde gömülmeye başlamıştır. Mevlânâ dergâhı başta olmak üzere Mevlevîlik yüksek zümrenin nüfusu altına girmiştir. Dindeki Ortodoks düşüncesine karşı gelişen Mevlânâ’nın reformunu esastan bazı feragatlarla bile olsa, halka yayan bu hareket felce uğramıştır. (Gölpınarlı, 2018)

İstanbul’un fethinden sonra şehir hayatına giren ilk tarikatlardan olan Mevlevîlik; 1925 yılında tekkelerin kapatılmasına kadar geçen süre içerisinde başta Yenikapı, Galata, Beşiktaş, Kasımpaşa ve Üsküdar Mevlevîhâneleri olmak üzere beş Mevlevî dergâhı kurmuş ve İstanbul’da yüzyıllar boyunca en çok ilgi duyulan ve rağbet edilen tasavvuf yollarından biri olmuştur. (Kaya, 2010)

5.NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN HAYATI

Neyzen Yusuf Paşa İstanbul’da Beşiktaş Mevlevîhânesi’nde doğdu. Babası adı geçen Mevlevîhâne’nin şeyhi Mehmet Sait Dede’dir. Bu dergâhtaki tarikat çevresinde yetişti. Neyzen Yusuf Paşa sonraki dönemlerde çile çıkarıp “Dede” unvanı’nı almıştır. Neyzen Yusuf Paşa on dokuz yaşında iken neyzen sıfatıyla Mızıka-yı Hümayûn’a katıldı. Büyük takdir ve ilgisini gördüğü Sultan Abdülmecid’e musahip ve mabeyinci oldu. Babasının vefatı üzerine Beşiktaş Dergâhı’nın şeyhliğine tayin edilmek istendiyse de Mızıka-yı Hümayûn’daki görevinden dolayı Sultan Abdülmecit saraydan ayrılmasını uygun görmedi. Neyzen Yusuf Paşa kendi döneminin en önemli neyzenlerindendir. Bestelediği saz eserleriyle de bu formun önde gelen bestekârları arasında yer almış, ney virtüözü olan babası Neyzen Sait Dede ile ney çalışmalarını devam ettirerek kendini yetiştirmiştir. Neyzen Yusuf Paşa daha sonraki dönemlerde Sultan Abdülaziz’e ney hocalığı yapmış, Üsküdar Mevlevîhânesi neyzenbaşısı Osman Dede ve Bahariye Mevlevîhânesi şeyhi Hüseyin Fahrettin Dede gibi değerli neyzenler yetiştirmiştir. Neyzen Yusuf Paşa’nın günümüze ulaşmış birçok saz eseri bulunmaktadır bu eserler Türk musikisinin en seçkin örneklerindendir. (Öztuna, 1990)

Neyzen Yusuf Paşa da amcası Salih Dede gibi o dönemin en önemli saz eseri bestekâridir. Neyzen Yusuf Paşa 1884 yılında 63 yaşında vefat etmiştir. (Özalp, 1986)

5.1.Ailesi

Neyzen Yusuf Paşa Neyzen Said Dede’nin oğlu Salih Dede’nin yeğenidir. Amcası Salih Dede 19.Yüzyılın en kudretli saz musikisi bestecisi olan Tanburi Büyük Osman Bey’den sonra bu sahada en çok ün kazanmış üstad bestecidir. Otuz kadar peşrev ve saz semaisi bestelemiştir. (Ak, 2009)

Babası Said Dede 19.yüzyılın en meşhur neyzenlerinden biridir. Çok kudretli bir neyzen olan Said Dede'nin talebeleri arasında Neyzen Salih Dede, oğlu Neyzen Yusuf Paşa ve Neyzen Üsküdarlı Salim Bey en tanınmış olanlarıdır. Said Dede'nin zamanımıza kalan iki eseri: Tarz-ı Cedid ve Şevkefza makamlarından iki saz semaisidir. (Aksüt, 1993)

Neyzen Yusuf Paşa koyu bir Mevlevî ailesinin içinden yetişti. Babası ney virtüözü Neyzen Said Dede'den ney öğrendi ve sonraları dergâhın Neyzenbaşısı oldu. Neyzen Yusuf Paşa eğitiminde ailesinden hayatı boyunca faydalanmıştır.(Özalp, 1986)

5.2.Eğitimi

Sultan 2.Mahmut döneminde ve 1840 yılında Mızıkâ-yı Hümayûn'a girdi. Neyzen Yusuf Paşa'da Salih Dede gibi ney çalmasını dergâhta öğrenmiş, babasından yararlanmıştı. Mızıkâ-yı Hümayûn da bulunduğu yıllarda burada bulunan değerli hocalardan, ayrıca Hüseyin Fahreddin Dede'den musiki öğrendi. (Özalp, 1986)

5.3.Görevleri

Neyzen Yusuf Paşa Beşiktaş Mevlevîhânesinde kendisini yetiştirmiş ve Neyzenbaşılık görevini üstlenmiştir. Sultan Mecid'in ,tahta çıkışından sonra beğendiği ve takdir ettiği Yusuf Paşa'yı “ Kurenalık ve Musahiplik'le ” saraya aldırttı. Abdülaziz'in padişah oluşundan sonra da aynı görevde kaldı. Mesleğinde ilerleyerek “Ferik” liğe kadar yükseldi ve bu padişahın Mısır gezisine de katıldı. Bu sıralarda “mabeyncilik” görevini sürdürüyordu. (Ezgi, 1933)

Sultan Aziz'in tahttan indirilmesinden hemen sonra resmi görevinden ayrılarak Beşiktaş Mevlevîhânesi'ne Neyzenbaşı oldu. (Ak, 2009)

Daha önceleri “Çile” sini burada tamamlayarak “Dede” ler sınıfına katılmıştı. (Ezgi, 1933)

5.4.Neyzenliği

Yusuf Paşa, XIX. asırda gelen saz eserleri bestekârları arasında Osman Bey'den sonra en büyüğüdür. Babası ve amcası gibi peşrev ve saz semaisi bestelemekte incelik göstermiştir. (Öztuna, 1990)

Yusuf Paşa'da Neyzen Salih Dede gibi 19.yüzyılın en önemli saz eseri bestekâridir. Makamlarımızın seyir ve hareketini iyi kavramış, duygulu, sağlam eserler bırakmıştır. Söz eseri de bestelemiş olmasına rağmen, saz eserleri ile ünlüdür. (Özalp, 1986)

Yusuf Paşa ney sazını babası Neyzen Said Dede'den öğrenmiştir ve değerli ustalardan eğitim almıştır. Neyzen Yusuf Paşa Şeyh Hüseyin Fahreddin Dede çapında bir ney virtüözü, ayrıca Abdülazizhan, Üsküdar Neyzenbaşı Osman Dede gibi değerli neyzenler yetiştirmiştir. Kendisi de ney virtüözü olarak büyük şöhret yapmıştır. (Öztuna, 1990)

Geleneksel ney icrasının özelliklerini kendinden sonra gelenlere aktaran başlıca üstadlardandı. (Ak, 2009)

Yusuf Paşa ve Dede Salih efendiye ait bu küçük notta bu şekilde bahsedilmiştir:

“Beşiktaş Şeyhi Said Dedenin vefatında oğulları Yusuf Paşa ve Salih Efendi Mızıkada bulunduklarından babalarının yerine tayin olunamamışlardır. Çünkü Hasan Nazif Dede Tercihan o makama tayin edildi. Yusuf Paşa işrete düşkün olduğundan içtikçe şeyh olamadığına izbarı teessür edermiş. İkisi de gayet güzel çalarlardı. Salih Dede, güzel karagöz tasvirleri de kesermiş beyaz bıyıklı imiş. Bahariye dergâhına Neyzenbaşı olmuş. Hacı Vesim Paşa böyle hikâye edermiş.” (İnal, 1958)

Hoşsadâ'da kaydedildiğine göre bardaklara çatallara vurarak hafif musiki eserleri çalar, Küçüksu 'da söğüt dallarını keser, ney gibi yontar ve üflermiş. (Özalp, 1986)

6.NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN ESERLERİ

6.1.Neyzen Yusuf Paşa’nın Sözlü Eserleri

- 1.Acemaşırân Düyek(Kârı sitem/ oldu, yeter)
2. Acembuselik Yürük Semai (Şerâr-i nâr-ı hicrin yaktı canım)
3. Bayatî Arabân Devrî Medhiye (Ey Şehenşâh-ı Felâtûn-i Cihân)
4. Ferahfezâ yürük semai Medhiye (Sâye-i lûtfun/ ile Şâhenşehâ)
5. Hicaz Devrî Hindi (Yâd edip geçen demi, âh ağlarım)
6. Hicaz Düyek (Şimdi bir mâh-î cihan-tâb gelip)
7. Hüseyinî Devr-i Hindi (Bikes-ü bivâyeyim, kıldın beni âvâre âh)
8. Hüzzam Aksak (Dil firak-i yâr ile zâr-ü nizâr)
9. Hüzzam Düyek Medhiye (Sâyebânîsın bu din-ü devletin)
10. Karcığâr Aksak (Eyle şevk-engiz-i hasret, sine-i suzânımı)
11. Mahur Yürük Aksak (Bu günlerde seni görsek)
12. Nihavend Yürük Aksak (Yâr geldi, neşem erdi kemâle)
13. Rast Aksak (Dilimde yâd iken verdi cemâlin, müseddes)
14. Sûznâk Aksak (Rakıybi yanına alıp gezersin)
15. Şevk-efzâ Ağır Düyek (Eyledin ağyârı mahrem gonca-fem, 2 kıt’a)
16. Uşşak Aksak (Feryâdım çıkar eflâke)
17. Uşşak Aksak (Yürek oldu gamınla pâre pâre)
18. Uşşak Sengin Semai (Yaş yerine kan döküyor gözlerim, müseddes)

6.2.Neyzen Yusuf Paşa'nın Saz Eserleri

- 1.Acem Buselik Peşrevi
- 2.Acem Buselik Saz Semaisi
- 3.Bayati Saz Semaisi
- 4.Dügâh Peşrevi
- 5.Dügâh Saz Semaisi
- 6.Hicaz Peşrevi
- 7.Hicaz Saz Semaisi
- 8.Hüseyni Saz Semaisi
- 9.Hümayûn Peşrevi
- 10.Hümayûn Saz Semaisi
- 11.Hüzzam Peşrevi
- 12.Hüzzam Saz Semaisi
- 13.Irak Saz Semaisi
- 14.Müstear Peşrevi
- 15.Neveser Peşrevi
- 16.Neveser Saz Semaisi
- 17.Neva Saz Semaisi
- 18.Nihavend Saz Semaisi
- 19.Nühüft Peşrevi
- 20.Rast Peşrevi
- 21.Rast Saz Semaisi
- 22.Saba Saz Semaisi
- 23.Saba Buselik Peşrev
- 24.Saba Buselik Saz Semaisi
- 25.Segâh Peşrevi
- 26.Segâh Saz Semaisi

7. NEYZEN YUSUF PAŞA’NIN ON SAZ ESERİNİN MAKAM VE FORM ANALİZİ

7.1. Makam Analizleri

7.1.1. Segâh Peşrevi Makam Analizi

Segah Peşrev

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

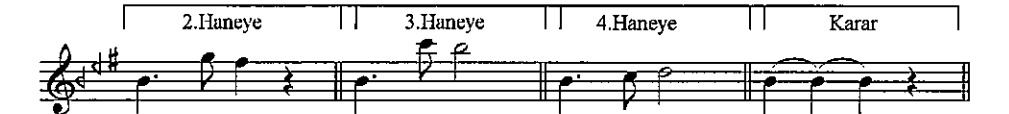

2.Haneyeye

3.Haneyeye

4.Haneyeye

Karar

Segah Peşrev

2

Yusuf Paşa

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.1. Segâh Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- Segâh Peşrev'in 1.hanesinin ilk ölçüsünde segâh makamının yeden perdesine değinerek Segâh makamı seyri başlamıştır.
- 1.hane'nin 3.ölçüsünde `eksik segâh 5'lisi kullanılmıştır. Segâh makamındaki seyir devam edip 1.hane'nin 7.ölçüsünde neva üzerinde kısa bir rast çeşnisi gösterilmiştir.
- 8.ölçüde yine neva üzerindeki rast çeşnisiyle yeni bir cümle başladığını görüyoruz. Neva'da rast çeşnisi 8 ve 9.ölçülerde görülmüştür.
- 10.ölçüde ise neva'da rasttan çıkıp acem'li inerek 10.ölçüden 11.ölçüye kadar eksik segâh 5'lisi gösterilmiştir. Genel olarak 1.hane'nin sonuna kadar bu çeşniler içerisinde güzel bir segâh seyir yapılmıştır.

TESLİM

- Teslim'in 2.ölçüsünden 9.ölçüsüne kadar neva üzerinde rast çeşnisi gözlemlenmiştir.
- Teslim'in 10.ölçüsünde dik hisar'da ferahnâk 5'lisi gösterilip bu çeşni yapılmıştır.
- Teslim'in 11.ölçüsünde eksik segâh 5'lisi gösterilmiştir. 12.ölçüsünden son ölçüsüne kadar segâh makamının pes sesleriyle hareket edilip ikinci haneye geçilir.

7.1.2. Segâh Saz Semaisi Makam Analizi

Segah Saz Semai

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.2. Segâh Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünde segâh makamının ana sesleriyle başlayıp 2.ölçüsünde tam segâh 5'lisini kullanarak bir seyir hareketi vardır.
- 1.hane'nin 3.ölçüsünde seyir esnasında tam segâh 5'lisine değinip 4.ölçüde neva üzerindeki rast çeşniysiyle 1.hane son bulur.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde neva'da rastlı bir başlangıç yapılmaktadır.
- Teslim'in 2.ölçüsünde segâh makamındaki seyir yedeniyle beraber gösterilmiştir.
- Teslim'in 3.ölçüsünde segâh perdesiyle makamın seyrine girip 3.ölçüsünün sonundan 4.ölçüsünün sonuna kadar segâh'ta eksik segâh 5'lisini kullanarak bir seyir hareketi yapmıştır.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünde neva'da rast'lı çeşniysiyle başlayıp 2.ölçüsünde segâh makamının genişlemesini gösterip 2.ölçünün sonuna doğru evç' de segâh çeşnisi kullanılmıştır.
- 2.hane'nin 3.ölçüsünde tam segâh 5'lisini kullanarak bir seyir hareketi yapılmıştır.
- 2.hane'nin son ölçüsünde de neva'da rast çeşnisi kullanılmıştır.

3.HANE

- 3.hane de genel olarak segâh makamının yukarı tarafa genişlemesi kullanılmıştır.
- 3.hane'nin ilk ölçüsünde tiz segâh perdesiyle seyre başlayıp 2.ölçü ve 3.ölçü de ise segâh 5'lisinin tiz tarafa genişletilmesi seyir esnasında kullanılmıştır.
- 3.hane'nin son ölçüsünde neva'da rast çeşnisi kullanılmıştır.

4.HANE

- 4.hane'nin ilk ölçüsünde segâh perdesiyle başlayıp segâh makamının sesleriyle harekete geçerek 4.hane'nin 2.ölçüsünde neva'da rastlı bir kalış yapmıştır.
- 4.hane'nin 3.ölçüsünde tam segâh 5'lisi kullanılmıştır.
- 4.hane'nin 4.ölçüsünde de tam segâh 5'lisini kullanıp usûl sonunda seyir bitmiştir.

7.1.3. Neveser Peşrevi Makam Analizi

Nev - Eser Peşrevi

Hafif

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Haneyeye

3.Haneyeye

4.Haneyeye

Karar

2.Hane

3.Hane

Şekil 7.3. Neveser Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünden 4.ölçüsüne kadar yerinde nikriz 5'lisini kullanarak bir seyir yapılmıştır. 3.ölçüde ayrıca neva'da hicaz cinsi vardır.
- 1.hane'nin 5.ölçüsünde neva perdesinden seyre başlayıp 1.hane'nin 6.ölçüsünden son ölçüsüne kadar neva'da hicaz çeşnisini belirtip neveser makamının güçlü neva perdesinde de 1.hane seyri bitmiştir.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde makamın tiz durağı olan gerdaniye perdesinden seyre başladıktan sonra ilk ölçüden ikinci ölçüye kadar neva'da hicaz çeşnisi kullanılarak seyir yapılmıştır.
- Teslim'in 3.ölçüsünden son ölçüsüne kadar yerinde nikriz 5'lisini kullanarak bir seyir hareketi yapılmıştır.

7.1.4. Neveser Saz Semaisi Makam Analizi

Nev- Eser Saz Semaisi

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.4. Neveser Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

1.hane'nin ilk girişinde küçük bir neva'da hicaz gösterimiyle seyre başlamış fakat asıl olarak ilk ölçüden 3.ölçüye kadar yerinde nikriz 5'lisini kullanarak bir seyir hareketi yapılmıştır.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde neveser makamının tiz durağı gerdaniye perdesinden seyre başlanır. İlk ölçüde çeşni olarak neva'da hicaz çeşnisi kullanılarak teslim de seyir hareketi başlamıştır. Daha sonra 2.ölçüden teslim'in son ölçüsüne kadar nikriz 5'lisini kullanarak seyir hareketi yapılmıştır.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünden 2.ölçüsünün sonuna kadar genel manada Şedaraban makam dizisinin seyri yapılmaktadır ve özellikle belirtecek olursak 2.hane'nin 2.ölçüsünde yegâh'ta simetrik hicaz 4'lüsü kullanılmıştır.
- 2.hane'nin 3.ölçüsünde ise yerinde nikriz 5'lisiyle çeşnisiyle harekete geçip 2.hane'nin 4.ölçüsünden 5.ölçüsüne kadar olan yerde de neva'da hicaz çeşnisi makam seyrinde kullanılıp neveser makamının güçlü perdesinde 2.hane bitirilmiştir.

3.HANE

- 3.hane'nin ilk ölçüsünden 4.ölçüsüne kadar tiz tarafa doğru genişleme kullanılarak makam seyrinde gerdaniye üzerinde buselik çeşnisi kullanılmıştır ve 3.hane'nin son ölçüsünde neva'da hicaz kullanılıp 3.hane bitirilmiştir.

4.HANE

- 4.hane'nin ilk ölçüsünden 2.ölçüsüne kadar yerinde nikriz 5'lisini çeşnide kullanılmıştır. 4.hane'nin 3.ölçüsünde neva'da hicaz çeşnisi yapmıştır ve yine 3.ölçünün sonundan 4.ölçünün sonuna kadar yerinde nikriz 5'lisine değinmiştir.
- 4.hane'nin 5.ölçüsünde gerdaniyeden ele alarak bir neva'da hicaz çeşnisiyle seyre başlayıp tiz tarafa bir genişleme vardır. 4.hane'nin 6.ölçüsünden son ölçüsüne kadar neva'da hicaz ve yerinde nikriz çeşnileri bulunmaktadır.

7.1.5. Hüzam Saz Semaisi Makam Analizi

Hüzam Saz Semaisi

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.5. Hüzam Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünde yerinde hüzzam 5'lisi seyirde kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 2.ölçüsünde hüzzam makamının karar sesiyle seyre başlayıp 2.ölçüsünde yine hüzzam 5'lisini kullanarak 1.hane de çeşnileri genel olarak bu şekilde belirtmiştir.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde neva'da rast çeşnisi gösterilmiştir.
- Teslim'in 2.ölçüsünde eksik segâh 5'lisi kullanılıp teslim'in 4. ve 5.ölçülerinde neva'da hicaz çeşnisi ve hüzzam 5'lisi seyir esnasında kullanılmıştır. Teslim de genel olarak bu çeşniler kullanılmıştır.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünde evç perdesi üzerinde segâh çeşnisini belirtmiştir.
- 2.hane'nin 2.ölçüsünden son ölçüsüne kadar müstear makamını belirtmek istemiştir.

3.HANE

- 3.hane'nin ilk ölçüsünde tiz tarafa doğru genişlemiş bir segâh makamı seyrine değinmiştir.
- 3.hane'nin 2.ölçüsünde neva'da uşşak çeşnisine değinilmiştir.
- 3.hane'nin son ölçüsünde yerinde hüzzam 5'lisi kullanılmıştır.

4.HANE

- 4.hane'nin 2.ölçüsünün sonunda neva'da hicaz çeşnisini belirtip hem de yerinde hüzzam'a değinmiştir.
- 4.hane'nin 3. ve 4.ölçüsünde neva'da hicaz ve yerinde hüzzam dizileri kullanılarak bir seyir hareketi yapılmıştır.

7.1.6. Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi Makam Analizi

Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi

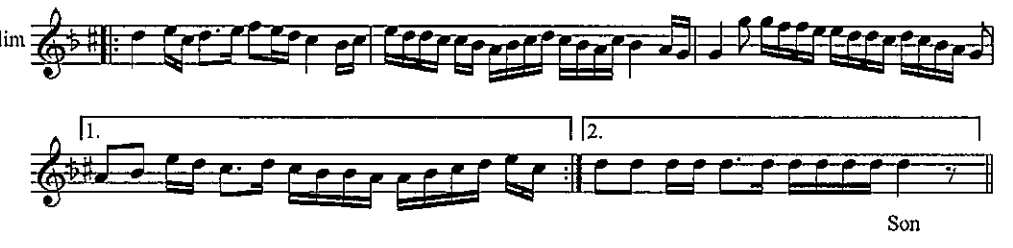
Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

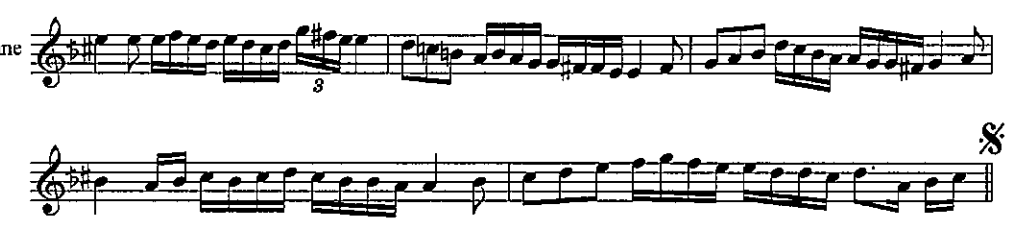
Teslim

1. 2.

Son

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.6. Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünden son ölçüsüne kadar genel olarak yerinde hicaz 4'lüsü ve neva'da buselik çeşnileri seyir esnasında kullanılmıştır.

TESLİM

- Teslim de güçlü perdesi civarından seyire başlanıp teslim'in ilk ölçüsünün bir kısmında neva'da buselik gösteriliyor.
- Teslim'in 2.ölçüsünde yerinde hicaz 4'lüsü ve yerinde nikriz 5'lisi seyir esnasında kullanılmıştır.

- Teslim'in 3.ölçüsünde neva'da buselik ve nikriz 5'lisi bulunuyor ve son ölçüsünde makamın karar sesine değinip yeniden 1.dolaptan teslim'in başına geçmek üzere hazırlanıyor.
- Teslim'in 1.dolabında ve 2.dolabında ise yerinde hicaz 4'lüsü seyir esnasında gösteriliyor ve teslim bitiriliyor.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünde hüseyini perdesinden seyre giriş yapıp, 2.hane'nin 2.ölçüsünde hüseyinâşiran perdesi üzerinde bir uşşak cinsi bulunmaktadır.
- 2.hane'nin 3.ölçüsünde nikriz 5'lisi seyir esnasında kullanılmıştır.
- 2.hane'nin 4.ölçüsünde yerinde hicaz 4'lüsü kullanarak bir seyir hareketi yapılmıştır.
- 2.hane'nin son ölçüsünde ise neva'da buselik çeşnisini kullanarak 2.hane'nin seyri bitirilmiştir.

3.HANE

- 3.hane de genel olarak seyir hareketlerinde makamın genişlemesi kullanılmıştır.
- 3.hane'nin ilk ölçüsünden 2.ölçünün sonuna kadar muhayyer üzerinde buselik çeşnisi kullanılmıştır ve ilk ölçüde aynı zamanda hüseyini'de hicaz 4'lüsü seyirde kullanılmıştır.

- 3.hane'nin 3.ölçüsünde muhayyer üzerinde buselik ve neva üzerinde nikriz çeşnisi vardır.
- 3.hane'nin 4.ölçüsünde seyri çıkarken neva'da nikriz çeşnisi inerken ise hüseyini üzerinde hicaz göstermektedir.
- 3.hane'nin son ölçüsünde ise neva üzerinde buselik çeşnisi gösterilip 3.hane bitirilir.

4.HANE

- 4.hane'nin ilk ölçüsünde yerinde hicaz 4'lüsünü kullanarak seyre başlanmıştır ve 1.ölçüden 4.ölçüye kadar genel olarak yerinde hicaz 4'lüsünü kullanarak seyir hareketini gerçekleştirmiştir.
- 4.hane'nin 3.ölçüsünde hicaz makamı seyri yaparken nikriz 5'lisine değinilmiştir.
- 4.hane'nin 5.ölçüsünün başında atlamalı seslerle hüseyini üzerinde hicaz gösterilmektedir.
- 4.hane'nin 6.ölçüsünde hüseyini üzerinde uşşak çeşnisi kullanılmıştır.
- 4.hane'nin son ölçüsünde yerinde hicaz 4'lüsünü makam seyrinde kullanıp 4.hane bitirilmiştir.

7.1.7. Nihavend Saz Semaisi Makam Analizi

Nihavend Saz Semaisi

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslin

2.Hane

3.Hane

Şekil 7.7. Nihavend Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünden 3.ölçüsüne kadar nihavend seyir içinde rast'ta buselik 5'lisi çeşnisini kullanarak bir seyir hareketi yapmıştır.
- 1.hane'nin 4.ölçüsünde nihavend makamının karar perdesiyle seyre başlayıp 4.ölçüsünden 5.ölçüsüne kadar rast'ta buselik 5'lisinin seslerinde dolaştıktan son ölçü de ise nihavend makamının güçlüsü olan neva perdesi üzerinde bir hicaz çeşnisi yapıp 1.hane bitirilmiştir. Ayrıca 4.ölçüden 6.ölçüye kadar genel olarak neveser makamına da değinmiştir.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde neva'da hicazlı çeşni yapılmıştır.
- Teslim'in 2.ölçüsünde neva'da kürdi çeşnisi seyir esnasında kullanılmıştır.
- Teslim'in 3. ve 4.ölçülerinde rast'ta buselik çeşnisi kullanılarak teslim bölümünü bitirmiştir.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünde nihavend makamının ana sesleriyle dolaşp 2.ölçüsünde yegâh perdesi üzerinde hicaz'lı bir kalış yapmıştır.
- 2.hane'nin 5. ve son ölçülerinde ise neva'da hicaz'lı bir kalış yapılmaktadır.

3.HANE

- 3.hane'nin ilk ölçüsünde seyir tiz durak civarından başlayıp inici ve çıkıcı bir şekilde neva'da hicaz çeşnisi gösterilip 2.ölçüden itibaren ise gerdaniye yani tiz durak civarından nihavend makamının üst tarafa simetrik genişlemesinde olan seslere çıkmıştır.
- 3.hane'nin 3.ölçüsünden 4.ölçüsüne kadar gerdaniye üzerinde makam seyri genişleyip gerdaniye üzerinde buselik çeşnisi makam seyrinde kullanılmıştır.
- 3.hane'nin 5.ölçüsünde neva'da hicaz çeşnisi gösterilmiş ve bu seyir 3.hane'nin son ölçüsünde de neva'da hicaz olarak giriş yapıp gerdaniye üzerine genişleme yapıldıktan sonra tekrardan neva'da hicaz'lı iniş yaparak güçlü perdesi civarında 3.hanenin seyri tamamlanmıştır.

4.HANE

- 4.hane'nin ilk ölçüsünden 4.ölçüsüne kadar rast'ta buselik çeşnisi kullanılmıştır.
- 4.hane'nin 7.ölçüsünden son ölçüsüne kadar olan kısımda da rast'ta buselik çeşnisini belirtmiştir.

7.1.8. Dügâh Peşrevi Makam Analizi

Dügah Peşrevi

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

Şekil 7.8. Düğâh Peşrevi (Dârülelhan Külliyyatı)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünden 5.ölçüsüne kadar düğâh'ta hüzzam çeşnisi kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 5.ölçüsünün düğâh perdesinden itibaren 7.ölçüye kadar saba 4'lüsüyle meydana gelen bir seyir yapılmıştır.
- 1.hane'nin 8.ölçüsünden 14.ölçüsüne kadar çargâh'ta hicaz çeşnisine değinilmiştir.
- 1.hane'nin 15.ölçüsünden 21.ölçüsüne kadar bazı yerlerde çargâh'ta hicaz çeşnileri kullanılarak tam saba makamı kalışları vardır.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünden 2.ölçüsünün ortasına kadar saba 4'lüsü seyir esnasında kullanılmıştır.
- Teslim'in 2.ölçüsünün ortasından sonra son ölçüsüne kadar düğâh'ta hüzzam çeşnisi yapmıştır.

2.HANE

- 2.hane'nin ilk ölçüsünden 15.ölçüsüne kadar bazı yerlerde çargâh'ta hicaz çeşnisi gösterilip genel olarak saba makamı seyri anlatılmaktadır.
- 2.hane'nin 16.ölçüsünde düğâh üzerinde küçük bir segâh cinsi gösterilmiştir.
- 2.hane'nin 17. ve 18.ölçüde düğâh'ta hüzzam çeşnisi vardır.

- 2.hane'nin 19.ölçüsünden 22.ölçüsüne kadar saba 4'lüsünden yararlanılıp bir seyir hareketi yapılmıştır.
- 2.hane'nin 23.ölçüsünden son ölçüsüne kadar düğâh'ta hüzzam çeşnisi kullanılmıştır.

3.HANE

- 3.hane'nin ilk ölçüsünden 7.ölçüsüne kadar muhayyer üzerinde saba çeşnisi yapılmıştır.
- 3.hane'nin 8.ölçüsünden 10.ölçüsüne kadar yine bir muhayyer de saba vardır.
- 3.hane'nin 11.ölçüsünden 14.ölçüsüne kadar muhayyer de hüzzam çeşnisi yapmıştır.
- 3.hane'nin 16.ölçüsünden 22.ölçüsüne kadar saba makamı seyri vardır.
- 3.hane'nin 23.ölçüsünden son ölçüsüne kadar düğâh'ta hüzzam yapılmıştır.

4.HANE

- 4.hane'nin ilk ölçüsünden 7.ölçüsüne kadar hicaz makamı anlatılmaya çalışılmıştır.
- 4.hane'nin 9.ölçü ve 10.ölçülerinde neva'da rast ve neva'da buselik çeşnileri vardır.

- 4.hane'nin 15.ölçüsünde hüseyini üzerinde küçük bir uşşak cinsiyle başlayıp seyre aynı zamanda 15.ölçünün sonundan 16.ölçüye uzanan bir neva'da buselik cinsi vardır.
- 4.hane'nin 18.ölçüsünden başlayıp 22.ölçüsüne kadar saba 4'lüsünün kullanımıyla bir seyir hareketi yapılmıştır.
- 4.hane'nin 23.ölçüsünden son ölçüsüne kadar dügâh'ta hüzzam çeşnisi kullanılmıştır.

7.1.9. Rast Peşrevi Makam Analizi

Rast Peşrevi

1

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Haneyeye

3.Haneyeye

4.Haneyeye ve Karar

Rast Peşrevi

2

Yusuf Paşa

2.Hane

3.Hane

Rast Peşrevi

3

Yusuf Paşa

4. Hane

Şekil 7.9. Rast Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünde rast makamının karar perdesinde seyre başlayıp makam ana sesleriyle dolaşır.
- 1.hane'nin 2.ölçüsünde hüseyñâşiran perdesi üzerinde uşşak çeşnisi kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 2.ölçüsünün son perdesinden 3.ölçüye kadar uzayan bir yegâh'ta rast 4'lüsü vardır.
- 1.hane'nin 4.ölçüsünde ise hüseyñâşiran perdesinde uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 5. ve 6.ölçüsünde ise rast makamının ana sesleriyle dolaşır.
- 1.hane'nin 7.ölçüsünde yerinde rast 5'lisi ile seyre başlayıp 7.ölçünün sonundan 9.ölçünün başında segâh'ta eksik ferahnâk 5'lisi yedeniyle beraber kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 9.ölçüsünden 11.ölçüsüne kadar düğâh'ta uşşak 4'lüsü seyirde kullanılmıştır ve 1.hane'nin 11.ölçüsünün ortasına kadar bu çeşni devam etmektedir.
- 1.hane'nin 11.ölçüsünün ortasındaki neva perdesinden 12.ölçünün rast perdesine kadar uzanan bir yerinde rast 5'lisi seyirde kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 13.ölçüsünün sonundan 14.ölçüye kadar uzanan segâh'ta eksik ferahnâk rast 5'lisi kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 15.ölçüsünden son ölçüsüne kadar yerinde rast 5'lisi seyir esnasında kullanılmıştır.

TESLİM

- Teslim'in ilk ölçüsünde güçlü perdesiyle seyre başlayıp neva'da rast çeşnisi seyir hareketinde kullanılmıştır. Aynı zamanda teslim'in ilk ölçüsünün sonundaki gerdaniye perdesinden teslim'in 2.ölçüsünün başındaki segâh perdesine kadar segâh'ta tam ferahnâk 5'lisi seyirde kullanılmıştır.
- Teslim'in 2.ölçüsünün ortasından 4.ölçüye doğru uzanan bir neva'da buselik çeşnisi vardır.

7.1.10. Hicaz Peşrevi Makam Analizi

Hicaz Peşrev

1

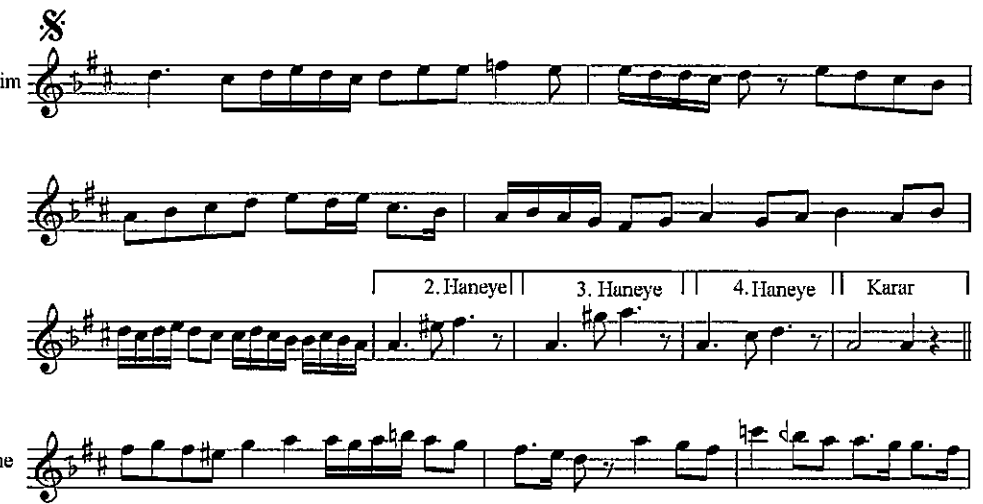
Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1. Hane

Teslim

2. Hane

Hicaz Peşrev

2

Yusuf Paşa

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.10. Hicaz Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

1.HANE

- 1.hane'nin ilk ölçüsünden 6.ölçüsüne kadar yerinde hicaz 4'lüsünün sesleriyle seyir yapılmıştır. İlk ölçüde neva üzerinde buselik çeşnisi belirtilmiştir.
- 1.hane'nin 7.ölçüsünde güçlü civarından seyre başlayıp 7.ölçüde neva üzerinde buselik çeşnisine değinilmiştir.
- 1.hane'nin 9.ölçüsünde seyirde yukarı çıkarken neva'da rast'lı inerken ise neva'da buselik çeşnisine değinilmiştir.
- 1.hane'nin 10.ölçüsünde makamın içinde olan yerinde hicaz 4'lüsünü seyir hareketinde kullanmıştır.
- 1.hane'nin 11.ölçüsünde karar perdesinden güçlü perdesine doğru atlamalı sesler vardır.
- 1.hane'nin 12.ölçüsünde neva üzerinde buselik çeşnisi vardır.
- 1.hane'nin 13.ölçüsünde muhayyer perdesinden 14.ölçüsündeki neva perdesine kadar inici bir seyir hareketiyle neva'da rast çeşnisi kullanılmıştır.
- 1.hane'nin 14.ölçüsünün ortasındaki hüseyni perdesinden 16.ölçünün en başındaki hüseyni perdesine kadar hüseyni üzerinde uşşak çeşnisi seyirde gösterilmiştir.

- 1.hane'nin 15.ölçüsünde hüseyini üzerinde hüseyini 5'lisi bulunmaktadır.
- 1.hane'nin 16.ölçüsünde gerdaniye perdesinden neva perdesine kadar uzanan bir neva'da rast çeşnisi vardır.
- 1.hane'nin 17.ölçüsünde neva'da buselik çeşnisine değinmiştir.

TESLİM

- Teslim'in ilk başında makamın güçlü perdesiyle seyre başlayıp teslim'in ilk ölçüsünün sonundan 2.ölçüsünün ortasına kadar neva'da buselik çeşnisi gösterilip sonraki ölçülerinin hepsinde teslim'in sonuna kadar genellikle yerinde hicaz 4'lüsünün seslerini kullanıp seyir yapılmıştır.

7.2. Form Analizleri

7.2.1. Segâh Peşrevi Form Analizi

Segah Peşrev

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Haneyeye 3.Haneyeye 4.Haneyeye Karar

Segah Peşrev

2

Yusuf Paşa

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.1. Segâh Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Segâh” makamıdır.
- Usûlü “ Devrî kebîr “ usûlüdür. Eser 28/4 ‘lük mertebede yazılmıştır.
- Form analizi olarak bakarsak bu eser “ peşrev “ türünde bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane:A₁₄

A(a₇+b₇)

Teslim:B₁₄

B(c₇+d₇)

7.2.2. Segâh Saz Semaisi Form Analizi

Segah Saz Semai

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1. Hane

2. Hane

3. Hane

4. Hane

Şekil 7.2. Segâh Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Segâh” makamıdır.
- Usûlü “ Aksak semai “ usûlüdür. 10 zamanlıdır. Bu eserde usûlün 10/8 ‘lik mertebesi kullanılmıştır.
- Form analizi olarak incelersek bu eser saz eseri formlarının arasına giren “ Saz semaisi “ formu ile bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiştir. Eserin 4.hanesi “ Sengin semai ” usûlünde yazılmıştır. 4.hane usûlün 6/4 ‘lük mertebesi ile yazılmıştır.

Biçim:

Yapı:

1.hane:A4

A(a²+b²)

Teslim:B4

B(c²+d²)

2.hane:C4

C(e²+f²)

3.hane:D4

D(g²+h²)

4.hane:E4

E(i²+j²)

7.2.3. Neveser Peşrevi Form Analizi

Nev - Eser Peşrevi

Hafif

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Haneyeye

3.Haneyeye

4.Haneyeye

Karar

2.Hane

3.Hane

Şekil 7.3. Neveser Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Neveser” makamıdır.
- Eserin usûlü “ Hafif ” usûlüdür. 32 zamanlı bir usûldür. Bu eserde usûlün 32/4 ‘lük mertebesi kullanılmıştır.
- Form analizi olarak incelersek saz eseri formlarından olan “ Peşrev “ formuyla eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₈

A(a₄+b₄)

Teslim: B₈

B(c₄+d₄)

7.2.4. Neveser Saz Semaisi Form Analizi

Nev- Eser Saz Semaisi

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.4. Neveser Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

- Eserin makamı “Neveser” makamıdır.
- Eserin usûlü “Aksak semai” usûlüdür. Bu eserde 10/8’lik usûl mertebesi kullanılmıştır.
- Form analizi olarak incelersek saz eseri formlarından olan “Saz semaisi” formu ile bu eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiştir. Eserin 4.hanesi “Sengin semai” usulünde 6/4’lük mertebe ile bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A_s

A(a³+b²)

Teslim: B_s

B(c³+d²)

2.hane: C_s

C(e²+f³)

3.hane: D_s

D(g²+h³)

4.hane: E_s

E(i²+i²+j²+k²)

7.2.5. Hüzam Saz Semaisi Form Analizi

Hüzam Saz Semaisi

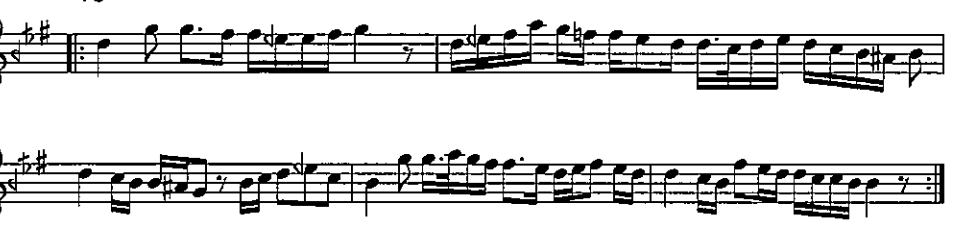
Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

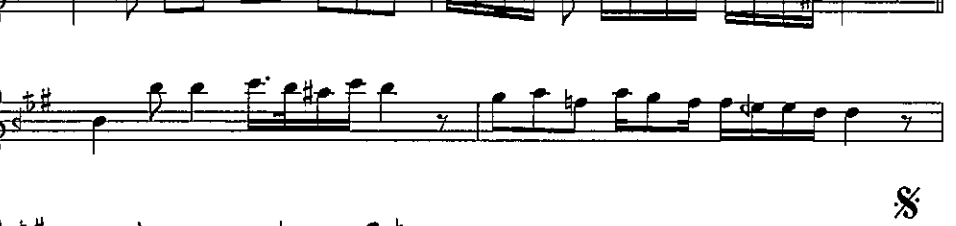
Teslim

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.5. Hüzam Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

- Eserin makamı “Hüzzam” makamıdır.
- Usûlü “Aksak semai” usûlüdür. Bu eserde 10/8’lik bir usûl mertebesi kullanılmıştır.
- Form analizi olarak incelersek saz eseri formu olan “Saz semaisi” formundan bu eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak yazılmıştır. Eserin 4.hanesi 6/4’lük mertebeye “Sengin semai” usûlü ile bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₄

A(a₂+b₂)

Teslim: B₅

B(c₂+d₃)

2.hane: C₄

C(e₂+f₂)

3.hane: D₄

D(g₂+h₂)

4.hane: E₄

E(i₂+i₂)

7.2.6. Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi Form Analizi

Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi

Aksak Semai

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Hane

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.6. Hicaz Hümâyûn Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Hicaz Hümayûn” makamıdır.
- Usûlû “Aksak semai” usûlûdür. Bu eser 10/8’lik usûl mertebesiyle yazılmıştır.
- Form analizi olarak bakarsak saz eseri formlarından olan “Saz semaisi” formuyla bu eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslimdir. Usûl olarak 4.hanede usûl değişimi gözlemlenmiştir. 4.hane “Sengin semai” usûlünde bestelenmiştir. Bu usûl 6/4’lük mertebeye yazılmıştır.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₅

A(a₂+b₃)

Teslim: B₄

B(c₂+d₂)

2.hane: C₅

C(e₂+f₃)

3.hane: D₅

D(g₂+h₃)

4.hane: E₈

E(i₂+i₂+j₂+k₂)

7.2.7. Nihavend Saz Semaizi Form Analizi

Nihavend Saz Semaizi

Aksak Sema

Yusuf Paşa

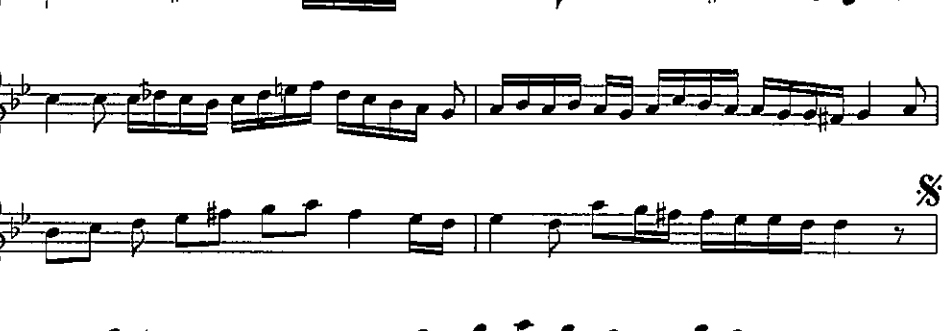
1.Hane

Teslim

2.Hane

3.Hane

Şekil 7.7. Nihavend Saz Semaisi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Nihavend” makamıdır.
- Usûlü “Aksak semai” usûlüdür. Eserde 10/8’lik usûl mertebesi kullanılmıştır.
- Form analizi olarak bakarsak saz eseri türü olan “Saz semaisi” formuyla bu eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiş eserin 4.hanesinde usûl değişikliği olmuştur. 4.hane 6/4’lük mertebede olan “Sengin semai” usûlüyle bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₆

A(a₃+b₃)

Teslim: B₄

B(c₂+d₂)

2.hane: C₆

C(e₃+f₃)

3.hane: D₆

D(g₂+h₂+ı₂)

4.hane: E₈

E(i₂+j₂+k₂+l₂)

7.2.8. Dügâh Peşrevi Form Analizi

Dügah Peşrevi

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

The musical score for Dügah Peşrevi, Devr-i Kebir, by Yusuf Paşa, is presented in a single melodic line across ten staves. The key signature is one flat (Dügah mode), and the time signature is 2/8. The notation includes various rhythmic values and accidentals. The piece features two first endings on the eighth staff, marked '1.' and '2.'. The score concludes with a double bar line on the tenth staff.

Şekil 7.8. Düğâh Peşrevi (Dârülelhan Külliyyatı)

- Makamı “Dügâh” makamıdır.
- Usûlû Devrî kebîr usûlûdür. Eser 28/4'lük mertebeye yazılmıştır.
- Form olarak analiz edildiğinde saz eseri türleri arasında yer alan “Peşrev” türüyle bestelenmiştir.
- Eser 4 hane 1 teslimden oluşur.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₂₁

A(a⁷+b⁷+c⁷)

Teslim: B₇

B(d⁷)

2.hane: C₂₈

C(e⁷+f⁷+g⁷+h⁷)

3.hane: D₂₈

D(i⁷+j⁷+k⁷)

4.hane: E₂₈

E(l⁷+m⁷+n⁷+o⁷)

7.2.9. Rast Peşrevi Form Analizi

Rast Peşrevi

1

Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Haneyeye

3.Haneyeye

4.Haneyeye ve Karar

Rast Peşrevi

2

Yusuf Paşa

2.Hane

3.Hane

Rast Peşrevi

3

Yusuf Paşa

4.Hane

Şekil 7.9. Rast Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Rast” makamıdır.
- Usûlü “Devrî kebîr” usûlüdür. 28/4'lük mertebede eser yazılmıştır.
- Form analizi olarak inceleme yaparsak saz eseri türlerinden “Peşrev” formunda bu eser bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₁₈

A(a₆+b₆+c₆)

Teslim: B₆

B(d₆)

7.2.10. Hicaz Peşrevi Form Analizi

Hicaz Peşrev

1

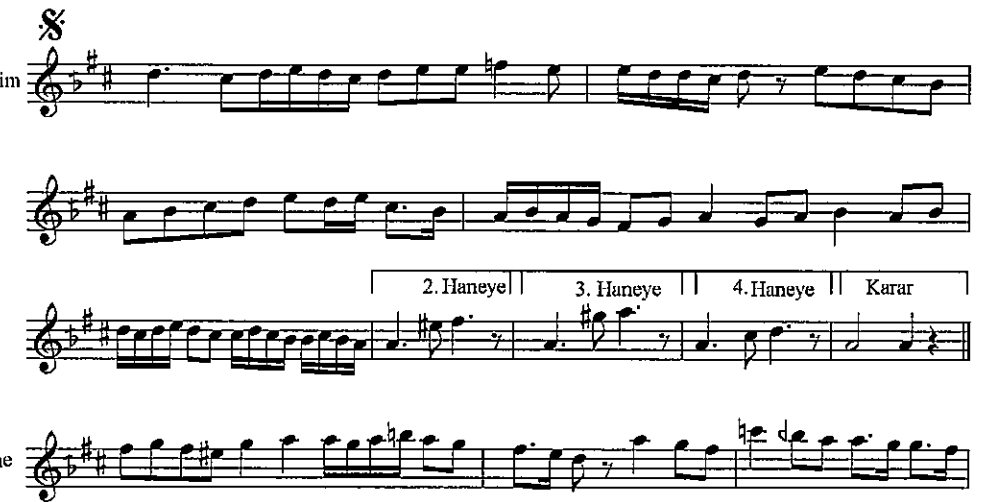
Devr-i Kebir

Yusuf Paşa

1.Hane

Teslim

2.Hane

Hicaz Peşrev

2

Yusuf Paşa

3.Hane

4.Hane

Şekil 7.10. Hicaz Peşrevi (TRT Nota Arşivi)

- Makamı “Hicaz” makamıdır.
- Usûlü “Devrî kebîr” usûlüdür. 28/4'lük mertebede eser yazılmıştır.
- Form analizi olarak bakarsak Neyzen Yusuf Paşa'nın hicaz peşrevi saz eseri türlerinden “Peşrev” türüyle bestelenmiştir.
- 4 hane 1 teslim olarak bestelenmiştir.

Biçim:

Yapı:

1.hane: A₁₈

A(a₆+b₆+c₆)

Teslim: B₆

B(d₆)

8.SONUÇ

Bu çalışmada Neyzen Yusuf Paşa'nın hayatı, sanatsal yaşamı ve Neyzen Yusuf Paşa'nın eserlerinin makamsal ve formlar olarak incelenmesi yapılmıştır. Yusuf Paşa XIX. asırda gelen saz eserleri bestekârları arasında Osman Bey'den sonra en büyüğüdür. Hüseyin Fahreddin Dede'den musiki dersleri alıp kendini yetiştirmiştir. Neyzen Yusuf Paşa; Hüseyin Fahreddin Dede ayarında bir neyzendir. Yusuf Paşa Gerek neyzenliğiyle gerek besteciliğiyle ön plana çıkmıştır. Neyzen Yusuf Paşa söz eserlerinden ziyade saz eserleriyle meşhur olan bir Türk musikisi bestekâridir. Neyzen Yusuf Paşa makamlarımızın seyrini ve karakteristik özelliklerini iyi kavramıştır. Mevlevîlik anlayışı ile yetiştiğinden eserlerinde onun etkisini görebiliriz. Mevlevî âyinlerinde devrî kebîr usûlünü peşrevlerinde kullanmıştır. Türk musikisine duygulu ve sağlam eserler bırakmıştır. Neyzen Yusuf Paşa'nın eserlerini makamsal olarak incelediğimizde oldukça geniş motifler kullanarak eserlerini bestelemeye çalışmıştır ve eserler içerisinde kullandığı makam seyri ve motiflerinden eser içerisinde ifade ettiği duygu ve düşünce harikulade bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Günümüze birçok eseri gelmektedir.

Neyzen Yusuf Paşa'nın eserlerini form analizi olarak baktığımızda ise Peşrev formunda yazdığı eserlerin birçoğunu Türk musikisinin büyük usûllerinden olan 28 zamanlı olan Devrî Kebîr usûlünde bazı eserlerinde ise 32 zamanlı olan Hafif usûlünü kullanmıştır. Neyzen Yusuf Paşa Saz semaisi formunda yazmış olduğu eserleri ise küçük usûllerle yani 10 zamanlı olan Aksak semai usûlüyle bestelemiştir. Saz semailerinin sonunda bazen Sengin semai ya da Yürük semai gibi usûlleri de eserlerinin içinde kullanmıştır. Bu incelediğimiz 10 eseri de bu usûllerle bestelemiştir. Neyzen Yusuf Paşa eserlerinde form analizi olarak biçimsel ve yapısal olarak cümle ve cümle parçası ilişkisini her zaman eşit tutmaya çalışan bir bestekârdır ve bu eserlerinin incelenmesinde daha da net anlaşılmaktadır. Peşrevler makamsal analiz olarak 1 hane 1 teslim, Saz semaileri ise 4 hane 1 teslim incelenmiştir bu 10 tane eserden sadece Dügâh peşrevi 4 hane 1 teslim incelenmiştir. Bu incelemeler ve analizler yapılırken farklı kaynaklardan yardım alınarak yapılmıştır.

9.KAYNAKLAR

A-KİTAP KAYNAKLARI

İnal M. (1958). Hoşsadâ. Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Öztuna Y. (1990). Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi. Kültür Bakanlığı Yayınevi, İstanbul.

Özalp M. (1986). Türk Musikisi Tarihi. TRT Yayınevi, İstanbul.

Ezgi S. (1933). Nazari ve Ameli Türk Musikisi. Milli Mecmua Yayınevi, İstanbul.

KayaA. (2010). Defter-i Dervîşân. Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.

Gölpınarlı A. (2006). Mevlevî Âdâb ve Erkânı. İnkılâp Kitapevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. , İstanbul.

Gölpınarlı A. (2018). Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik. İnkılâp Kitapevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. , İstanbul.

Kutlay E. (2017). 100 Soruda Osmanlı Müziği. Rumuz Yayınevi, İstanbul.

Ak A. (2009). Türk Musikisi Tarihi. Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş. , Ankara.

Tafazzulî K. (2007). Mevlânâ Dergâhı'nda Dervişlerin Semaî. Beyza Kitap, İstanbul.

TDV, (2004). İslâm Ansiklopedisi 29.Cilt. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara.

Aksüt, (1993). Türk Musikisinin 100 Bestekârı. İnkılâp Kitapevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. , İstanbul.

B-İNTERNET KAYNAKLARI

-Trt notaları(www.notaarsivleri.com) -

-Dârülelhan notaları(www.notaarsivleri.com)

10.ÖZGEÇMİŞ

1995 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, Orta ve Liseyi İstanbul'da okudu. Lisans eğitimini 2013-2017 yılları arasında Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Müziği bölümünde tamamladı. 2015 ile 2017 yılları arasında TRT İstanbul Radyosu TSM Gençlik korosunda görev almıştır. Haliç Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsünde yüksek lisansını yapmaktadır. Özel kurs ve kurumlarda Ney dersi vermekte; Ümraniye Müzik Evi ve Mim Sanat Akademisinde Ney hocalığına halen devam etmektedir. Bununla beraber Birikim Okullarında müzik öğretmenliği yapmaktadır.